

Gyümölcsitalok és üdítőitalok jelölési útmutatója 2007.

Közzétéve az FVM Értesítő 2007. évi 22. számában (2007. november 22.)

1. Az útmutató célja

Az élelmiszerek jelölésének általános szabályait az élelmiszerek jelöléséről szóló, többször módosított 19/2004. (II. 26.) FVM-ESZCSM-GKM együttes rendelet, az egyes élelmiszerekre vonatkozó külön szabályokat pedig termék-specifikus rendeletek, a Magyar Élelmiszerkönyv előírásai és irányelvei tartalmazzák. A gyümölcsitalokra, üdítőitalokra vonatkozóan sem közösségi, sem nemzeti szabály nincs hatályban, előállításuk a minden élelmiszere vonatkozó általános szabályok szerint történik. Az általános jelölési szabályok alkalmazásakor gyakran felmerülnek értelmezési problémák. Ezért a Magyar Élelmiszerkönyv Bizottság Gyümölcslevek, Üdítőitalok Szakbizottsága útmutatót dolgozott ki (megjelent a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Értesítő 2003. április 1-i 7. számában) ezeknek a termékeknek a megnevezésére. Ezt az útmutatót - mivel az alkalmazás során több olyan kérdés merült fel, amelyekre az útmutató nem tér ki - 2005. évben a szakbizottság módosította (megjelent a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Értesítő 2005. november 30-i 23. számában).

Az útmutató rögzíti azokat a konkrét jelölési megoldásokat, amelyek az általános szabályok lehető legpontosabb alkalmazását jelentik a gyümölcs- és üdítőitalok esetében. Ezek biztosítják a fogyasztók megfelelő tájékoztatását, a piaci verseny tisztaságát, így alkalmazásuk - bár jogilag nem kötelező - gyártóknak és fogyasztóknak egyaránt érdeke. A Magyar Élelmiszerkönyv Bizottság Gyümölcslevek, Üdítőitalok Szakbizottsága a termékpálya valamennyi szereplőjét magában foglaló szervezet, az útmutatót széleskörű egyeztetés után, konszenzus alapján fogadta el, ezért feltétlenül javasolja alkalmazni, a vitás kérdéseket ezen útmutató alapján megoldani. Ezen újabb, módosított változat a viták alkalmával felmerült problémákat figyelembe véve, a fogalom-meghatározásokat pontosítva és egyértelművé téve készült.

Az útmutatóban bemutatott példák nem kizárólagosak, a termékfejlesztéseket nem kívánják gátolni. Olyan termékekre (összetételre), amelyekre konkrét példa nem található, a jogszabályi követelmények és az útmutató szellemében meghatározott jelölések - különösen a megnevezés - szabadsága nem korlátozott.

2. A gyümölcsitalok és üdítőitalok fogalma

Ezen útmutató vonatkozásában a gyümölcsitalok és üdítőitalok olyan vízalapú, ízesített, édesített alkoholmentes italok, amelyek tartalmazhatnak gyümölcs alapanyagokat, növényi kivonatokat, aroma anyagokat, adalékanyagokat, szén-dioxidot, és amelyek nem tartoznak a Magyar Élelmiszerkönyv 1-3-2001/112 Gyümölcslevek és hasonló termékek előírás hatálya alá, illetve a tejtermék italok közé.

Gyümölcsital: olyan alkoholmentes ital, amely legalább 12 % gyümölcslevet tartalmaz.

Üdítőital: olyan alkoholmentes ital, amely 12 %-nál kevesebb gyümölcslevet, növényi kivonatot, vagy ezek keverékét vagy amely ízesítésként kizárólag aromát tartalmaz.

3. Megnevezés

A fogyasztók kellő tájékoztatása érdekében a termékek megnevezése az általános névből és a kiegészítő jelzéből áll.

Az általános és kiegészítő név mellett a hagyományos megnevezések is használhatók - pl. limonádé.

3.1. Általános név

A termékek általános megnevezése (a 2. pont szerinti meghatározásokat figyelembe véve): gyümölcsital vagy üdítőital.

3.2. Kiegészítő jelzők

- Az általános megnevezéshez olyan kiegészítő jelzőket is kell alkalmazni, amelyek további tájékoztatást nyújtanak a fogyasztóknak az ízről, az összetevőkről, vagy a termék alapvető jellemzőiről. Ezeket jól látható módon kell feltüntetni, használatuknál nem lehet olyan grafikai megoldást (betűnagyság, kontrasztosság) alkalmazni, amely eltereli a fogyasztó figyelmét a gyümölcsital vagy üdítőital valódi jellegéről, vagy megtévesztheti a fogyasztót.
- A "gyümölcs" szó helyébe a felhasznált gyümölcs megnevezése léphet.

3.2.1. Gyümölcsitalok kiegészítő jelzői

Példák a megnevezésre:

- Alma gyümölcsital,
- Narancs ital,
- Alma-körte-barack ital,
- Vegyes gyümölcsital.

3.2.2. Gyümölcslé, vagy növényi kivonat tartalmú üdítőitalok kiegészítő jelzői

Példák a megnevezésre:

- Alma üdítőital,
- Alma-körte-barack üdítőital,
- Vegyesgyümölcs üdítőital.
- Tea üdítőital

3.2.3. Kizárólag aromával ízesített üdítőitalok kiegészítő jelzői

Az aroma jellegét adó gyümölcs/növény neve után fel kell tüntetni az "ízű" szót.

Példák a megnevezésre:

- Narancsízű üdítőital,
- Teaízű üdítőital

3.2.4. Szénsavtartalomra utaló kiegészítő jelző

Érezhető szénsavtartalom esetén a megnevezést minden termékcsoporthoz ki kell egészíteni a "szénsavas" szóval.

Példák a megnevezésre:

- Narancs szénsavas üdítőital,
- Almaízű szénsavas üdítőital,
- Teaízű szénsavas üdítőital

A 3.2.1. - 3.2.4. szerinti szavak az általános név jelzői, minden esetben azzal együtt jelennek meg.

4. Egyéb jelölések

4.1. Külső megjelenésre való utalás

A következő kifejezések használhatóak:

"Szűrt" Tükrös, átlátszó, tiszta

"Opálos" Homogén, természetes módon zavaros; legfeljebb csekély olajgyűrű és/vagy kevés kiválás csak abban az esetben van megengedve, ha a termék összerázás után homogén lesz

"Rostos" Felrázva homogén, egyöntetűen rostos, állás esetén rostos üledékképződés megengedett.

4.2. Összetevőkre, eljárásokra való utalás

A fogyasztó tájékoztatására, a jelölés utalhat bizonyos összetevők jelenlétére vagy hiányára, eljárások megtörténteire vagy hiányára. Az ilyen utalás feltétele az, hogy az adott megoldás a vonatkozó jogi szabályozásnak megfeleljen.

Példák az utalásra:

- Tartósítószer nem tartalmaz
(Ha az adalékanyag szabályozás ennek használatát megengedi)
- Koffeint nem tartalmaz
(Ha más hasonló termékek tartalmazzak)
- Természetes színezékekkel
(Ha a mesterséges színezék használatát az adalékanyag szabályozás megengedi és a termék mesterséges színezéket nem tartalmaz)
- Hőkezeléssel tartósítva
(Ha az adalékanyag szabályozás tartósítószer használatát megengedi)

Figyelem: a tápanyag összetételre (cukor-, vitamin-, ásványi anyag-, rosttartalom stb.) vonatkozó utalásokat az 1924/2006 EK rendelet részletesen szabályozza, így ezzel jelen útmutató nem foglalkozik.

A 4.1. és 4.2. szerinti jelölések nem a megnevezés részei, a csomagoláson az általános szabályok szerint bárhol feltüntethetőek.

4.3. Az összetevők mennyiségének feltüntetése

A vonatkozó általános szabályoknak megfelelően, ha a gyümölcs- vagy üdítőital jelölésében (szöveges vagy képi) utalás történik a gyümölcsre vagy a növényi kivonatra, akkor a gyümölcsle, illetve a növényi kivonat százalékos mennyiségét az alábbiak figyelembe vételével kell megadni:

- A feltüntetés az összetevők felsorolásánál az adott összetevő (pl. narancslé, tea kivonat) neve után, vagy a megnevezéshez kapcsolódóan történik.
- Ha a jelölés több gyümölcsre utal, akkor a gyümölcsök mennyiségét az általános jelölési szabályok szerint kell feltüntetni.
- A feltüntetés olyan méretű betűkkel, számokkal, olyan kontrasztossággal történjen, hogy normál értékesítési körülmények között megfelelően olvasható legyen.
- Amennyiben a felhasznált gyümölcsle mennyisége 1%-nál kevesebb, akkor a megnevezéshez kapcsolódóan (és nem az összetevőknél!) fel kell tüntetni a "kevesebb, mint 1% gyümölcsle tartalmú" vagy "kevesebb mint 1% gyümölcslével" kifejezést.
- A gyümölcsle mennyiségének kiszámítását a "Gyakorlati útmutató a gyümölcsle tartalom meghatározásához" című útmutatóban található Brix értékek alapján kell elvégezni.

4.4. Grafikai jelölések

4.4.1. Gyümölcslevet, vagy növényi kivonatot is tartalmazó termék jelölésén a gyümölcs/növényi kivonat fotójával vagy meggyőző rajzos megjelenítésével is utalni lehet a termék jellegét adó összetevőre.

4.4.2. Kizárólag aromával ízesített termék jelölésén a gyümölcs/növényi kivonat stilizált képe, azaz egyszerűsített formában, árnyalás nélküli színek és egyszerű dimenziók használatával való megjelenítése úgy tekinthető, hogy az jelzi a termék ízesítésének jellegét, és információt nyújt. Ennek a grafikának az ízesítőkre vonatkozó kiegészítő megnevezés megerősítésének kell lennie, és különböznie kell a gyümölcs valódi képétől, amely gyümölcsle jelenlétét jelzi. A gyümölcsle tartalmú termékektől való megkülönböztethetőség céljából a grafika a 3.2.3. pont szerinti (az aroma használatára utaló) megnevezés közvetlen közelében szerepeljen.

Forrás: VM – Élelmiszer-feldolgozási Főosztály

2011. 01. 20.